

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۴/۲۳

لیکونکی: میل گورتوب
ژباړونکی: سید حسام مل

واقعیت بیا بیا ثابتوي چې پر ایران د ترمپ برید یوه وحشتناکه پریکړه وه

منبع او دخپريدو نيټه: کمان دريم ۲۰۲۶/۰۴/۲۲

لکه څنگه چې د ترمپ د جگړې یوه بله اونی پیل کیږي، دا لا نوره هم روښانه کیږي چې د جگړې د څرنګوالي په اړه د هغه ټول اټکلونه غلط ثابت شوي دي. د ایران اقتصاد د خپلو بندرونو د بندیدو سره سره که ټیټ شوی خومګرناوو (folded) شوی نه دی. د هرمز تنګي د کنټرول وړتیا یې له منځه نه ده تللي. ایران لاهم د غچ اخیستونکو بریدونو لپاره درونونه او توغندي لري. پرخلکود رژیم کنټرول لاهم پاتې دی. د گازو بیې او د تیلو بیې لوړه پاتې ده. جگړه دوام لري.

خبرې یا مذاکره کول او یا جگړه؟

اوربند په اړه د ترمپ وروستی نیټه د اپریل په ۲۲مه پای ته رسېږي. ایا مرستیال ولسمشر جي دي وینس به د ایران سره د خبرو اترو دوهم پړاو لپاره اسلام آباد ته سفر وکړي؟ سفر روان و، بیا پای ته ورسید. که وینس لار نشي، نو د ایران پلاوی به هم نه وي. ترمپ په ایران څو ځله د اوربند د سرغړونې تور لګوي. د ترمپ په ذهن کې یوازینی ډاډ دا دی: چې ایران "هیڅ انتخاب نلري. مور د دوی سمندري ځواکونه ایستلي یا له مینځه وړلي دي، مور د دوی هوایي ځواک، او هم د دوی مشران ایستلي یا وژلي دي،" هغه په خپله ټولنیزو رسنیو کې وویل. هغه یوازې دا نه پوهیږي.

د سولې په خبرو اترو کې د دې خنډ څخه مخکې ډیری پرمختګونه د جدي خبرو اترو پرځای د ډیرو شخړو ته اشنا ره کوي. تیره اونی، ایران بیا دهرمز تنګي د ترافیک په مخ تړلی اعلان کړ وروسته له هغه چې ترمپ ټینګار وکړ چې د ایران د بندرونو بندول به د ایران سره د یوې معاملي تر بشپړیدو پورې دوام وکړي. ایران ته ګواښونه بیا پیل شول. پیټ هیګسیت ویاړ وکړ چې امریکا "له پخوا څخه ډیر ځواک سره بار کوي" او "د دوه ګوني کاروني زیربناوو باندې د نورو بریدونو لپاره" تړل شوی او بار شوی "ترمپ خپل پخواني ګواښونه تکرار کړل چې که تړون عملي نشي نو ملګري زیربناوې لکه د بریښنا فابریکې په نښه کړي، وویل "نور نه ښاغلی نیک هلک." او د هغه چا په ځواب کې چې وایي دا ډول بریدونه به جنګي جرمونه وي، مایک والتز، د ملګرو ملتونو سفير وویل چې په فابریکو او پلونو برید کول په بشپړ ډول قانوني دي ځکه چې دوی د نظامي کارونو سره "راځي".

بیا د یکشنبې په ورځ، د متحده ایالاتو سمندري ځواکونو د هرمز تنګي له لارې د ایران بیرغ لرونکي بار وړونکي کښتۍ ونیوله. ویل کیږي چې کښتۍ د ودرولو امرونه له پامه غورځولي دي. ایران په متحده ایالاتو د سمندري غلو تور ولگاوه. دا وروسته له هغه راځي چې ایران په سیمه کې په دوو کښتیو برید وکړ. د امریکا سمندري ځواکونو نږدې ۳۰ کښتۍ د ایران بندرونو ته د ننوتلو یا وتلو څخه منع کړې دي. په لنډه توګه، اوربند، چې ایران ادعا کوي ترمپ یې غوښتنه کړې، یوه سراب ده. ترمپ ټول د ګواښونو په اړه دي: "مور یو ډیر عادلانه او معقول تړون وړاندې کوو، او زه هیله لرم چې دوی یې واخلې یا ومني ځکه، که دوی دا ونه مني، متحده ایالات به په ایران کې د بریښنا هر یو فابریکه او هر یو پل له منځه یوسي. نور نشته ښاغلی. ښه سړی!" هغه وویل چې هغه چمتو دی چې د اوربند د غځولو پرځای بیرته بمبارۍ ته لار شي.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

له حقيقت څخه جلايا ليری مگر د گواښونو تر څنګ ادعاوې هم دي چې جګړه په عملي توګه پای ته رسيدلې، له ايران سره يوه معامله تقريبا خوندي شوی. د جمعې په ورځ، ټرمپ وويل چې د هر مز تنګی خلاص دی او خبرې اترې "بايد ډير ژر ترسره شي چې ډيری ټکي لا دمخه خبرې اترې شوي دي." هغه بلومبرګ ته وويل چې خبرې اترې به ګړندي وي ځکه چې "ډيری اصلي ټکي نهايي شوي دي"، پشمول د ايران د اتومي پروګرام "لامحدود" تعليق. هغه په هغه مرکه کې دا هم وويل: "زه به د يوې بډې معاملي کولو لپاره بېرته ونکړم"، ټرمپ وويل. "موږ په ټوله نړۍ کې وخت لرو." دا ليونی خبرې دي، له واقعيت څخه جلا. هغه هيڅ نه پوهيږي چې هغه څومره لوی سوری کيندلی دی - او ايرانيان د هغه د وتلو لپاره هيڅ بېرته نلري

ټرمپ دا نه مني چې د شخړې په اصلي ټکو کې هيڅ يو نهايي شوی نه دی. د امريکا د بنديز او د ايران لخوا د تنګي د تړلو سر بېرته، يو لوی اضافي خنډ د ايران غني شوي يورانيم دي. دلته موږ د ټرمپ يو بل غلط ادعا لرو، چې ايران موافقه کړې چې هغه "اتومي دورې" بېرته راولي چې تير کال د امريکا د هوايي بریدونو له امله رامینځته شوي وي. که ريښتيا وي، نو دا به يوه لويه لاسته راوړنه وي، که څه هم دا په راتلونکي کې د ايران د يورانيمو د غني کولو پر وړتيا اغيزه نه کوي. مگر ايران دا رد کړې چې دا ډول کوم تړون يې کړی دی. ډير معقول تړون هغه دی چې په اصل کې د ايران سره د ۲۰۱۵ اتومي تړون تعقيبوي، په کوم کې چې ايران د ۳۰۰ پونډو غني شوي يورانيم حد «3.67 سلني ته محدودولو سره موافقه وکړه. مگر وروسته له هغه چې ټرمپ په خپله لومړۍ دوره کې له دې تړون څخه ووت، ايران د وسلو د درجې نږدې موادو توليد پيل کړ، په ۲۰۲۱ کې يې اعلان وکړ چې دوی ۶۰ سلني ته غني کول پيل کړي دي. ايا ټرمپ به خپل غرور تير کړي او داسې موافقي ته ورسېږي چې د اوباما برياليتوب ومني؟

له ايران سره يوه معامله ممکنه ده کوم چې يوه اړونده پوښتنه راپورته کوي:

د دې جګړې "معقول" پایله به څه وي؟ له معقول څخه زما مطلب د يوې موافقي دی چې هر اړخ يې د بريا ادعا کولی شي ځکه چې دا به لږترلږه د خپلو ځينو اټکل شويو اهدافو پوره کول او د نورو بې پایلې جګړې څخه ژغورل دي. ايران ممکن د هر مز تنګي د بيا پرانيستلو سره موافقه وکړي او په رسمي ډول به دا ومني چې دا د کوم هيواد لخوا د تړلو تابع نه دی. په بدل کې، امريکا به خپل بنديز پای ته ورسوي او د ايران "حاکميت او امنيت" به په رسميت وپېژني، په دې توګه به اوربند دايمي کړي. د اتومي مسلي په اړه، ايران به ژمنه وکړي چې هيڅکله به اتومي وسلې توليد يا ترلاسه نه کړي، لکه څنګه چې پورته يادونه وشوه غني کول محدود کړي، او هيواد به د خپلو اتومي تاسيساتو کنترول نړيوال تفنيس ته بيا پرانيزي. په پای کې، امريکا به موافقه وکړي چې په ايران باندې بنديزونه ګام په ګام پای ته ورسوي او ايران به خپلو ژمنو ته غاړه کېږدي.

که چېرې د دې ليکوالو په اوږدو کې يوه موافقه وشي، موږ به د متحده ايالاتو د بریدونو دمخه وضعيت ته بېرته راشو چې د يو څو پرمختګونو سره چې د متحده ايالاتو او ايران اړيکې ثبات کوي. د اتومي موضوع مسله به د اوس لپاره ارامه شي، تنګی به بيا پرانيستل شي، په ايران به بنديزونه په تدريجي ډول پای ته ورسېږي، او امريکايي ځواکونه به د خليج له سيمې ووځي. دا ټول به يوې پایلې ته اشاره وکړي: د ايران په وړاندې د ټرمپ جګړه غير ضروري وه، د ژوند او اقتصاد يوه وحشتناکه قرباني وه.